

Zpráva o činnosti Českého národního byzantologického komitétu v roce 2011

Český národní byzantologický komitét (dále ČNBK) pracoval v roce 2011 v novém složení:

Předseda: Lubomíra Havlíková

Místopředseda: Petr Balcárek

Tajemnice: Julie Jančárková

Členové: Vlastimil Drbal, Jan Kostěnek, Markéta Kulhánková, Kateřina Loudová, Alena Sarkissian, Michal Skřejpek

Čestní členové: Růžena Dostálová, Vladimír Vavřínek

1. ČNBK, který pracuje s finanční podporou Rady pro zahraniční styky AV ČR (platba roční kotizace 200 eur/2011, letenky na zasedání AIEB v roce 2011 Sofii) se v roce 2011 sešel dvakrát:
  - a/ na svém rozšířeném zasedání 21. ledna 2011, které bylo shromážděním volebním, na němž byl zvolený nový ČNBK na léta 2011-2015 a po němž následovala volební schůze užšího vedení Komitétu a
  - b/ na své schůzi 29. dubna 2011, která byla spojena s přednáškou (viz dále).
2. Pod vedením L. Havlíkové byl v roce 2011 připraven a vydán ročník 69 (2011) mezinárodního časopisu Byzantinoslavica, který měl dvě části: tradiční dvojčíslo 1-2 o rozsahu 400 stran a číslo 3 supplementum o rozsahu 278 stran. Dvojčíslo obsahovalo 14 článků, 1 kritickou studii 9 recenzí a 2 zprávy. Příspěvky byly publikovány v angličtině, ruštině, francouzštině a němčině a autoři článků, edice a kritické studie pocházeli z Anglie, Bulharska, ČR, Francie, Německa, Ruska, Polska, USA, Rakouska, Řecka, Slovenska, Slovinska, Švédska. Dvojčíslo 1-2 bylo doplněno o anglická resumé (<http://www.slu.cas.cz/byzantinoslavica.html>). V roce 2011 byly také zahájeny přípravné práce na dalším svazku Byzantinoslavik 70/1-2 (2012). Supplementum obsahovalo 19 příspěvků z mezinárodního česko-francouzského kolokvia, zorganizované SLÚ AV ČR, v.v.i. (Praha) a EHEES (Paříž) v roce 2010 v Praze, na téma „Ekphrasis. La représentation des monuments dans les littératures byzantine et byzantino-slaves. Réalité et imaginaires“ (ed. V. Vavřínek, P. Odorico, V. Drbal).
3. V roce 2011 ve spolupráci s francouzskými partnery členové ČNBK (V. Drbal, J. Jančárková) připravili a zúčastnili se s příspěvky česko-francouzského mezinárodního workshopu, organizovaného SLÚ AV ČR, v.v.i., a EHEES, který proběhl na závěr mezinárodního projektu „Ekphrasis“ 25.-26. 11. 2011 v Praze. Příspěvky bude publikovat francouzská strana. Výzkum, který probíhal v letech 2009-2011, byl podpořen v rámci Programu interní podpory projektů mezinárodní spolupráce AV ČR (M300920901).
4. Členové Komitétu a další byzantologové se ve dnech 22.-27. srpna 2011 zúčastnili s referáty 22. mezinárodního byzantologického kongresu v Sofii (L. Havlíková – předsedající sekce, J. Jančárková, J. Kostěnek – předsedající sekce, K. Horníčková, M. Jiroušková, V. Drbal). Jejich vystoupení byla úspěšná a vybrané příspěvky budou publikovány v časopise Byzantinoslavica 70 (2012). V rámci kongresu proběhlo také zasedání AIEB, na němž byla ze dvou navržených kandidátů (J. Koder, J. Herrin, zvolena jako nová předsedkyně AIEB Angličanka J. Herrin a ze dvou kandidátských měst (Bělehrad, Istanbul) zvolen Bělehrad jako místo konání příštího 23.

mezinárodního byzantologického kongresu, který se uskuteční v roce 2016 (<http://data.abicko.avcr.cz/2011/10/05/byzanc-bez-hranic.html>). Na kongresu bylo také prezentováno supplementum Byzantinoslavik *Ekphrasis a Encyklopedie Byzance*.

5. L. Havlíková spolupracovala v letech 2010-2011 (MEB 0810026) na dvoustranném mezinárodním projektu „Po stopách sv. Cyrila a Metoděje ve slovenské a české bibliografii“ se Slovenskem (Ústav pro výzkum kulturního dědictví Konstantina a Cyrila, ÚKF, Nitra), jehož výsledkem bude vydání stejnojmenné výběrové cyrilometodějské bibliografie (<http://www.slu.cas.cz/2-opb.html#scm>; <http://abicko.avcr.cz/2011/11/07/projekt.html>).
6. Členové ČNBK a další čeští byzantologové jsou členy řady společensko-vědeckých institucí, společností a redakčních rad. Zasedali jak v redakční radě mezinárodního časopisu *Byzantinoslavica* (P. Balcárek, K. Bočková-Loudová, L. Havlíková, J. Jančárková, M. Kulhánková, P. Milko, Š. Pilát), tak v redakčních radách domácích (*Parrésia*: M. Luptáková, P. Milko, M. Řoutil; *Synergia*: L. Havlíková, E. Neupauer) i zahraničních časopisů (*Byzantinoslovaca*: L. Havlíková, *Istorijski časopis*: L. Havlíková). P. Balcárek je editorem *Východokřesťanských studií/Eastern Christian Studies* (Olomouc). L. Havlíková je členkou Ediční rady Istorijského institutu SANU a členkou v Ceraneum (International Advisory Board of the Waldemar Ceran Research Centre for the History and Culture of the Mediterranean Basin and South-East Europe, Instytut historii Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, Polsko).
7. Členové ČNBK a ostatní příznivci byzantologie vyvíjejí pedagogickou činnost v oboru byzantologie, novořeckých studií a paleoslovenistiky: FF MU Brno (K. Bočková Loudová, M. Kulhánková, V. Vavřínek), FF UK Praha (V. Čermák, D. Picková, Š. Pilát, P. Šípová), PF UK Praha (M. Skřejpek), KTF UK Praha (T. Mrňávek), HTF UK Praha (P. Milko, M. Luptáková), CMTF UK Olomouc (P. Balcárek), FF ZU Plzeň (E. Neupauer). Těsná je byzantologická spolupráce Slovanského ústavu AV ČR, v.v.i., zejména se Seminářem středověkých dějin při Ústavu světových dějin FF UK (konzultace bakal. prací: T. Havlík (L. Havlíková, úspěšně obhájena), P. Štěpán, J. Hartl (L. Havlíková), J. Brandejs (V. Vavřínek), diplom. práce: A. Bendáková (L. Havlíková); konzultace a vedení Ph.D. prací: M. Jiroušková (V. Vavřínek). M. Kulhánková přednášela také na VŠ v zahraničí (výuka v rámci programu Erasmus na univerzitě v Krakově – novořecká lidová pohádka a novořecké stínové divadlo).
8. ČNBK zorganizoval na půdě Slovanského ústavu AV ČR, v.v.i., v roce 2011 tři úspěšné přednášky pro specialisty a širokou veřejnost, přispívající k popularizaci oboru byzantologie: A. Sarkissian, *Tradice řeckého antického divadla v Byzanci* (21.1. 2011); P. Balcárek, *České země a Byzanc. Příspěvek k interpretaci vybraných uměleckohistorických předmětů* (29. 4. 2011 s prezentací stejnojmenné knihy); K. Bočková Loudová, *Byzantské gramatiky jako strážkyně antické tradice* (21.10. 2011). Jak ukázaly následné bohaté diskuse, byly přednášky zajímavé jak pro odbornou veřejnost, tak pro studenty. Byzantologické přednášky proběhly také v jiných institucích. V rámci Ústavu klasických studií FF MU v Brně a České společnosti novořeckých studií proběhla přednáška Nikolaose Zagklase (Universität Wien): *Theodoros Prodromos: učený básník 12. století a v Institutu pro byzantská a východokřesťanská studia v Olomouci přednášela K. Horníčková a V. Drbal.*

9. Členové ČNBK přednášeli také v jiných institucích a v zahraničí: M. Kulhánková: Přednáška pro Rakouskou byzantologickou společnost (univerzita Vídeň): Die byzantinische Betteldichtung im literaturhistorischen Kontext, březen 2011.
10. Členové Komitétu a další byzantologové se v roce 2011 zúčastňovali nebo se podíleli na organizaci národních a mezinárodních konferencí: P. Balcárek: The Cult of the Holy Wisdom in Byzantine Palestine, delivered in 9. 6. 2011, in The 16th International Patristics Conference, Oxford, 8. 8.-13. 8. 2011; Obřad duchovního bratrství (officium ad fraternitatem spiritualem) v pravoslavných církvích, I. Interdisciplinární konference, 15. listopadu 2011, Katedra klasické filologie FF UP v Olomouci „Pojetí kultu v judaismu, křesťanství a islámu mezi antikou a novověkem“; K. Bočková Loudová: „32nd Annual Meeting of the Department of Linguistics, Thessaloniki, May 6-8, 2011,“ s přednáškou ΚΑΙ ΠΟΙΟΥ ΜΕΡΟΥΣ ΛΟΓΟΥ ΕΣΤΙ; ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ. ΤΙ ΕΣΤΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ; „International Workshop on the Byzantine earned Language University of Cyprus, Department of Byzantine and Modern Greek Studies Nicosia, March 18th 2011“ s příspěvkem On the category of particles in Byzantium; workshop „Moderní teorie v klasické filologii a filologii starých jazyků, 4.-5. 11. 2011, Masarykova univerzita, Brno“ s příspěvkem Παραπληρωματικο σύνδεσμοι: příspěvek antických a byzantských gramatiků ke genezi kategorie částic; M. Kulhánková: konference Urbanitas und asteiotes. Kulturelle Ausdruckformen von Status, Münster 9.-10. 6. 2011, příspěvek s názvem Das Eindringen der Volkssprache in die byzantinische Literatur als eines der Elemente der ‘asteiotes’; Členové a další byzantologové se zúčastnil také další mezinárodních a domácích konferencí: T. Mrňávek: Sázavský klášter a slovanská liturgie, 8.-9.4. 2011, Centrum spirituality Východ-Západ M. Lacka TF TU, Košice; Ikony: jejich kult a význam s ohledem na magii, 11.-12. 11. 2011 tamtéž; J. Skřejpek (Elementi romanistici in Paolo Cristinao di Koldin, VI. seminario internazionale diritto romano e attualità. Individui e res publica dall’esperienza giuridica romana alle concezioni contemporanee. Il problema della *persona*, Santa Maria Capua Vetere – Napoli 2011; Il mistero della *condictione*. (VII^{mo} seminario internazionale „Diritto romano e attualità. La terminologia giuridica nel diritto processuale romano e moderno: La decisione giudiziaria e la sua esecuzione“; Praha – Moskva 2011).
11. J. Kostěnc se zúčastnil společně s Kenem Darkem (Reading, UK) 7. sezóny prací na archeologickém průzkumu v bývalém chrámu Hagia Sofia v Istanbulu (dnes Ayasofya Müzesi).
12. Také publikační činnost, na které participovali byzantologové, byla v roce 2011 bohatá. M. Kulhánková vydala knihu *K čertu at’ táhne studium. Výbor z byzantské žebřavé poezie* (Červený Kostelec: Pavel Mervart 2011) a P. Balcárek byl editorem a příspěvatelem kolektivní monografie *Logothetis. Příběh jednoho rodu* (Olomouc: IBYZ 2011). Byl vydán revidovaný překlad knihy R. F. Tafta, *Stručné dějiny byzantské liturgie* (Praha 2011) od T. Mrňávka a edice od F. Čajky, *Církevněslovanská legenda o sv. Anastazii* (Praha 2011), která bude prezentována na rozšířeném zasedání ČNBK v únoru 2012. J. Kostěnc (spoluautor A. Záh) vydal *Wissenschaftlicher Nachlass der Deutsch-Böhmisch archäologischen Expedition nach Lykaonien, Ost-Pamphylien und Isaurien (Kleinasien) durchgeführt im Jahre 1902* (= Denkschriften der phil.-hist. Klasse 393, Ergänzungsbände zu den *Tituli Asiae Minoris* 26, Wien 2011). J. Skřejpek napsal skripta *Římské soukromé právo. Systém a instituce* (Plzeň 2011), autorsky se podílel kapitolou MANILIA (AULUS GELLIUS, NOCTES

ATTICAE IV 14 – skandal prez 151 g. pr. Chr.) na monografii *100 godini ot roždenieto na prof. Michail Andreev*, ed. M. Novkiriška-Stojanova, D. Tokušev (Sofia 2011) a na *Bibliographia Iuris Romani Criminalis/Bibliography of Roman Criminal Law* (Praha 2011). Členové ČNBK a další byzantologové publikovali v roce 2011 řadu odborných studií, článků a recenzí jak v domácích, tak zahraničních vědeckých časopisech, konferenčních a příležitostných sbornících.

13. V rámci popularizace byzantologie připravil V. Vavřínek ve spolupráci s P. Balcárkem knihu *Encyklopedie Byzance* (Praha: Libri 2010). T. Mrňávek přispěl do E. G. Farrugia, *Encyklopedický slovník křesťanského Východu* (Refugium Velehrad-Roma: Olomouc 2010). L. Havlíková (společně s I. Srbkovou, SLK) připravila u příležitosti 120. výročí od narození české historičky a byzantoložky Milady Paulové (1891-1970) výstavu „Můj život patřil vědě“, která proběhla ve Slovanské knihovně-NK Praha ve dnech 3.11. 2011-7.01. 2012. Spolupracovala také s Odborem mediální komunikace AV ČR (popularizace byzantologických akcí na webových stránkách OMK i SLÚ) a s Akademickým bulletinem, kam psala články o byzantolog. akcích. Autorsky připravila, s webmasterem uvedla do provozu a pravidelně aktualizuje webové stránky ČNBK (<http://www.slu.cas.cz/6-cnbk.html>). P. Balcárek byl spoluautorem webových stránek pro byzantology: www.ibyz.org/ruzne/studijni-materialy-a-e-zdroje/. J. Jančárková spolupracovala lektorsky na katalogu k výstavě „Carský dvůr pod žezlem Romanovců“ na pražském Hradu.
14. Členové ČNBK pracovali v grantových agenturách jako členové oborových rad (GA ČR: M. Kulhánková) a vypracovali rovněž posudky pro GA ČR a zahraniční grantové agentury (pro VEGA a KEGA, Bratislava, Slovensko: L. Havlíková).
15. Členové ČNBK a další spolupracovali v roce 2011 také s Českou společností novořeckých studií (K. Bočková Loudová, R. Dostálová, M. Kulhánková), s Institutem sv. Kosmy a Damiána při Apoštolském exarchátu řeckokatolické církve v České republice, s Centrem spirituality Východ-Západ Michala Lacka v Košicích (vědeckovýzkumné pracoviště Teologické fakulty Trnavské univerzity) a Centrem pro Oriente Christiano KTF UK (T. Mrňávek).
16. V roce 2011 obdržel V. Vavřínek v bulharském Šumenu čestnou akademickou hodnost *doctor honoris causa* za přínos k cyrilometodějským studiím a světové byzantologii.

PhDr. Lubomíra Havlíková, CSc.
předsedkyně ČNBK

V Praze 11. ledna 2012